

HE 126/2017 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Ulkomaanedustuksen korvauksista annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi korvausjärjestelmän kehittämiseksi tarpeellisia muutoksia, huomioiden mm. tiettyjen olosuhdeluokiteltujen asemapaikkojen turvallisuusolosuhteet sekä täsmentämällä terveydenhuoltoa koskevaa sääntelyä ja kumoamalla sitä koskevaa päällekkäistä sääntelyä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain (596/2006) hyväksymisen yhteydessä annettussa lausumassa eduskunta edellytti hallituksen tarkkaan seuraavan ja arvioivan ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmän toimivuutta sekä ryhtyvän seurannan ja arvioinnin perusteella, tarvittaessa nopeastikin, tarpeellisiin lainsäädäntö- tai muihin toimenpiteisiin. Järjestelmää on uudistettu vuonna 2010 lakiin ja asetukseen tehdyillä muutoksilla (786/2010 ja 1048/2010) sekä vuonna 2015 lakiin ja asetukseen tehtiin pienempiä muutoksia (382/2014 ja 1020/2014). Korvausmääriä tarkistetaan vuosittain.

Ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmä on pääpiirteissään toimiva eikä siihen ole tarvetta tehdä laajoja rakenteellisia muutoksia. Järjestelmässä on kuitenkin todettu joitakin muutostarpeita.

9 b §. *Terveydenhuoltokorvaus.*

Säännöksestä poistettaisiin kohta, jonka mukaisesti virkamiehellä on oikeus korvauksiin myös virkamatkan aikana. Vuoden 2018 alusta tulee voimaan laki valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta (530/2017). Lakia sovelletaan valtion virkamiesten ja työntekijöiden ulkomaan virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamiseen. Lailla muutetaan valtion virkamiesten ja työntekijöiden ulkomaan matkavakuutusikäntöä siten, että luovutaan yksityisten vakuutusyhtiöiden käyttämisestä ja siirretään vahingonkorvausvastuu valtion kannettavaksi. Toimivaltainen viranomaisena on Valtiokonttori. Kyseinen lakimuutos aiheuttaa sen, että ulkomaanedustuksen korvauslaissa säädetty ministeriön korvausvastuu virkamiesten ulkomailla tapahtuvasta terveydenhuollosta virkamatkan aikana on tarpeeton. Muutoksella poistetaan siten päällekkäinen korvauslaji.

Pykälästä kumottaisiin lisäksi kohta, jonka mukaisesti virkamiehellä on oikeus saada korvaus kotiapulaisensa terveydenhuollosta asemamaassa aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista (*terveydenhuoltokorvaus*). Kotiapulaisesta johtuva korvauslaji on käytössä varsin marginaalisesti eikä korvauslaji vastaa kovin hyvin nykypäivän tarpeita ulkomaanedustuksessa. Muutos koskettaa vuositasolla harvaa virkamiestä mutta korvauslajin kumoamisesta saatavat pienet säästöt olisivat kohdistettavissa tarkoituksenmukaisempiin korvauslajeihin.

10 §. *Matkakorvaukset.* Pykälään ehdotettavalla muutoksella tiettyjen olosuhdeluokiteltujen asemapaikkojen virkamiehille voitaisiin tarjota ns. kuljetuspalveluja. Palveluja järjestettäisiin sellaisissa asemapaikoissa, joissa turvallisuussyistä johtuen virkamiesten ei ole mahdollista käyttää julkista liikennettä tai sellaista ei ole olemassa. Tällaisia kuljetuspalvelun piiriin kuuluvia matkoja olisivat esimerkiksi matkat lentokentälle ulkomaanedustuksen korvauslaissa tarkoitettujen matkojen (esim. tapaamismatkat, kotilomamatka) tekemistä varten sekä virkamiesten matkat asemapaikalla asunnosta edustustoon. Lähtökohdiltaan kysymys ei ole palvelussuhde-etuuksien lisäämisestä vaan työturvallisuudesta johtuvista tarpeista.

Lisäys on tarpeellinen siksi, että muilla kuin edustuston päälliköllä on osin samanlaiset turvallisuussyistä johtuvat tarpeet kuljetuksille. Edustuston päälliköiden osalta kuljetusasia toteutettiin vuonna 2015 voimaantulleella säädösmuutoksella. Edustuston päälliköiden osalta säädösmuutos toteutettiin siten, että siinä huomioitiin päällikön asemasta johtuva laajempi tarve virka-auton yksityiskäyttöön. Muiden virkamiesten osalta ei olla säätämässä lähtökohtaista oikeutta virka-auton yksityiskäyttöön, vaan matkakorvaus toteutettaisiin edustuston järjestämänä kuljetuspalveluna.

Tarkemmat säännökset kuljetuspalvelun järjestämisestä annettaisiin asetuksella. Kuljetuspalvelun piirissä olevat asemapaikat määriteltäisiin asetuksessa.

Pykälästä kumottaisiin kohta, jonka mukaan virkamiehellä on oikeus saada korvaus myös kotiapulaisen muuttomatka, kotilomamatka ja terveydenhuoltomatka. Muuttomatkakorvauksen edellytyksenä on, että kotiapulaisen palvelussuhde kestää vähintään yhdeksän kuukautta. Matkakorvausta voidaan maksaa kalenterivuoden aikana enintään yhdestä kotiapulaisesta. Muutoin kotiapulaisen matkakorvauksiin sovelletaan, mitä 1, 2 ja 4 momentissa säädetään. Kotiapulaisesta johtuvan korvauslajin kumoamisen perusteet on selostettu edellä 9 b §:n perusteluissa. Kotiapulaisen perusteella maksettavia korvauksia maksettaisiin kuitenkin siirtymäsäännöksen mukaisesti niille virkamiehille, jotka ovat tehneet työsopimuksen kotiapulaisen kanssa ennen lain voimaantuloa. Ko. korvauksia maksettaisiin enintään ko. virkamiehen kuluvan toimikauden loppuun saakka.

17 §. *Korvaukset virkamiehen virkavapauden aikana.* Pykälän perusteella maksettavia korvauksia täydennetään siten, että virkamiehellä olisi asuntokorvauksen ja koulutuskorvauksen lisäksi oikeus täysimääräiseen ulkomaanedustuksen terveydenhuoltokorvaukseen myös virkavapautensa aikana.

2 Esityksen vaikutukset

2.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettu laki ei aiheuta olennaisia muutoksia korvauskokonaisuuden nykytilaan. Ehdotetut muutokset toteutettaisiin lähes kustannusneutraalisti.

2.2 Henkilöstövaikutukset

Esityksen vaikutuksesta ulkomaanedustuksen korvauksia saadaan kohdennettua tarkoituksenmukaisempiin korvauslajeihin ja asemapaikkoihin. Myös virkamiesten turvallisuus tulee paremmin huomioiduksi.

Esityksen lähtökohtana on hyvän henkilöstöpolitiikan edistäminen. Pyrkimyksenä on myös säännösten selkiyttäminen tulkintaongelmien välttämiseksi sekä korvausten parempi ja tarkoituksenmukaisempi kohdentaminen ulkomaanedustustokentässä.

3 Asian valmistelu

Hallituksen esitys valmisteltiin virkatyönä ministeriön hallintopalveluissa.

Ulkoasiainministeriö pyysi lausunnot valtiovarainministeriöltä, Juko ry:ltä ja UHVY ry:ltä sekä ulkomaanedustustoilta. Lausuntopalautteen perusteella esityksen jatkovalmistelussa lakiehdotusta on täsmennetty ja siihen on tehty joitakin muutoksia.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain (596/2006) 9 b §:n 1 momentti sekä 10 ja 17 §, sellaisina kuin ne ovat, 9 b §:n 1 momentti ja 10 § laissa 382/2014 ja 17 § laissa 786/2010, seuraavasti:

9 b §

Terveysdenhuoltokorvaus

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus omasta ja mukanaan seuraavien perheenjäsentensä terveydenhuollosta asemamaassa aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista (*terveydenhuoltokorvaus*). Oikeus terveydenhuoltokorvaukseen on myös erityisistä syistä muualla ulkomailla.

10 §

Matkakorvaukset

Edellä 7 §:ssä tarkoitetun muuton yhteydessä virkamiehellä on oikeus saada korvaus oman ja mukana seuraavien perheenjäsenten muuttomatkan kustannuksista (*muuttomatkakorvaus*). Korvaus maksetaan muuttoreitin mukaisesti. Jos virkamies toimikauden päättyessä jää virkavapaalle ulkoasiainhallinnon palveluksesta ja asuu edelleen asemapaikalla, muuttomatkakorvaus voidaan virkamiehen hakemuksesta myöntää virkavapauden päättymisen yhteydessä. Muualta kuin Suomesta tai asemapaikalta sekä muualle kuin Suomeen tai asemapaikalle muutettaessa muuttomatkakorvaus maksetaan enintään sen suuruisena kuin asemapaikan ja Suomen välisestä muuttomatkestä olisi maksettu.

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus omasta ja mukana seuraavien perheenjäsenten edestakaisesta matkasta asemapaikalta Suomeen aiheutuneista kohtuullisista kustannuksista (*kohtuullisesta matkakorvaus*) vähintään kerran kutakin täyttä vuoden ajanjaksoa kohden toimikauden alkamisesta lukien.

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus asemapaikan ulkopuolella asuvien perheenjäsenten edestakaisesta tapaamismatkasta perheenjäsenen pysyvältä asuinpaikalta virkamiehen asemapaikalle tai Helsinkiin taikka virkamiehen tai puolison matkasta asemapaikalta perheenjäsenen pysyvälle asuinpaikalle (*tapaamismatkakorvaus*) vähintään kerran kutakin täyttä vuoden ajanjaksoa kohden toimikauden alkamisesta lukien.

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus omasta ja mukana seuraavan perheenjäsenen terveydenhuollosta aiheutuvasta matkasta (*terveydenhuoltomatkakorvaus*), kun terveydenhuolto järjestetään 9 b §:n mukaisesti asemamaan ulkopuolella. Korvaus maksetaan myös välttämättömistä lääkärin ja saattajan matkustamiskustannuksista.

Edustuston päälliköllä on oikeus saada korvaus turvallisuussyistä, paikallisista olosuhteista ja edustuston päällikön asemasta johtuvasta virka-auton yksityiskäytöstä aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista (*virka-autokorvaus*). Lisäksi edustusto voi turvallisuussyiden perusteella järjestää virkamiehille kuljetuspalvelun. Tarkemmat säännökset kuljetuspalvelun järjestämisestä annetaan ulkoasiainministeriön asetuksella.

HE 126/2017 vp

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus lähisukulaisen kuolemantapauksen johdosta tehdystä omasta ja mukana seuraavien perheenjäsenten edestakaisesta matkasta aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista (*hautajaismatkakorvaus*). Lähisukulaisella tarkoitetaan perheenjäsentä, virkamiehen ja hänen puolisonsa vanhempaa sekä virkamiehen tai hänen puolisonsa huollettavana ollutta muuta kuin 2 §:n perusteella perheenjäseneksi katsottavaa lasta. Oikeus matkakorvaukseen virkamiehen kuolemantapauksen johdosta on mukana seuranneilla perheenjäsenillä. Korvauksen saajalla on oikeus korvaukseen saman kuolemantapauksen johdosta enintään yhdestä edestakaisesta matkasta.

Ulkoasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1- 6 momentissa tarkoitettujen matkojen määristä, korvattavien kustannusten määräytymisperusteista ja korvausten suuruudesta.

17 §

Korvaukset virkamiehen virkavapauden aikana

Virkamiehellä on virkavapauden aikana oikeus tässä laissa säädettyihin korvauksiin vastaavilla perusteilla ja vastaavassa suhteessa kuin valtion virkaehtosopimuksessa on sovittu virkamiehelle virkavapauden aikana maksettavasta palkkauksesta. Virkamiehellä on kuitenkin oikeus saada asuntokorvaus, koulutuskorvaus ja terveydenhuoltokorvaus täysimääräisinä.

Virkamiehellä on oikeus tässä laissa säädettyihin korvauksiin myös siltä ajalta, jonka hän valtion virkaehtosopimuksessa sovitun äitiysvapaan palkallisena aikana on palkattomalla isyysvapaalla.

Edellä tässä pykälässä säädettyjen korvausten maksamisen edellytyksenä on, että virkamies asuu virkavapauden aikana asemapaikalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 21 päivänä syyskuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Ulkoasiainministeri Timo Soini

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ulkomaanedustuksen korvauksista annetun lain (596/2006) 9 b §:n 1 momentti sekä 10 ja 17 §, sellaisina kuin ne ovat, 9 b §:n 1 momentti ja 10 § laissa 382/2014 ja 17 § laissa 786/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 b §

9 b §

Terveysdenhuoltokorvaus

Terveysdenhuoltokorvaus

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus oman, mukanaan seuraavien perheenjäsentensä ja kotiapulaisensa terveydenhuollosta asemamaassa aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista (*terveysdenhuoltokorvaus*). Oikeus terveysdenhuoltokorvaukseen on myös *virkamatkalla asemamaan ulkopuolella sekä erityisistä syistä muualla ulkomailla.*

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus *omasta* ja mukanaan seuraavien perheenjäsentensä terveydenhuollosta asemamaassa aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista (*terveysdenhuoltokorvaus*). Oikeus terveysdenhuoltokorvaukseen on myös erityisistä syistä muualla ulkomailla.

10 §

10 §

Matkakorvaukset

Matkakorvaukset

Edellä 7 §:ssä tarkoitetun muuton yhteydessä virkamiehellä on oikeus saada korvaus oman ja mukana seuraavien perheenjäsenten muuttomatkan kustannuksista (*muuttomatkakorvaus*). Korvaus maksetaan muuttoreitin mukaisesti. Jos virkamies toimikauden päättyessä jää virkavapaalle ulkoasiainhallinnon palveluksesta ja asuu edelleen asemapaikalla, muuttomatkakorvaus voidaan virkamiehen hakemuksesta myöntää virkavapauden päättymisen yhteydessä. Muualta kuin Suomesta tai asemapaikalta sekä muualle kuin Suomeen tai asemapaikalle muutettaessa muuttomatkakorvaus maksetaan enintään sen suuruisena, mitä asemapaikan ja Suomen välisestä muuttomatkastasta olisi maksettu.

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus omasta ja mukana seuraavien perheenjäsenten edestakaisesta matkasta asemapaikalta Suomeen aiheutuneista kohtuullisista kustannuksista (*kotilomamatkakorvaus*) vähintään kerran kutakin täyttä vuoden ajanjaksoa kohden toimikauden alkamisesta

Edellä 7 §:ssä tarkoitetun muuton yhteydessä virkamiehellä on oikeus saada korvaus oman ja mukana seuraavien perheenjäsenten muuttomatkan kustannuksista (*muuttomatkakorvaus*). Korvaus maksetaan muuttoreitin mukaisesti. Jos virkamies toimikauden päättyessä jää virkavapaalle ulkoasiainhallinnon palveluksesta ja asuu edelleen asemapaikalla, muuttomatkakorvaus voidaan virkamiehen hakemuksesta myöntää virkavapauden päättymisen yhteydessä. Muualta kuin Suomesta tai asemapaikalta sekä muualle kuin Suomeen tai asemapaikalle muutettaessa muuttomatkakorvaus maksetaan enintään sen suuruisena kuin asemapaikan ja Suomen välisestä muuttomatkastasta olisi maksettu.

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus omasta ja mukana seuraavien perheenjäsenten edestakaisesta matkasta asemapaikalta Suomeen aiheutuneista kohtuullisista kustannuksista (*kotilomamatkakorvaus*) vähintään kerran kutakin täyttä vuoden ajanjaksoa kohden toimikauden alkamisesta

lukien.

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus asemapaikan ulkopuolella asuvien perheenjäsenen edestakaisesta tapaamismatkasta perheenjäsenen pysyvältä asuinpaikalta virkamiehen asemapaikalle tai Helsinkiin taikka virkamiehen tai puolison matkasta asemapaikalta perheenjäsenen pysyväälle asuinpaikalle (*tapaamismatkakorvaus*) vähintään kerran kutakin täyttä vuoden ajanjaksoa kohden toimikauden alkamisesta lukien.

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus omasta ja mukana seuraavan perheenjäsenen terveydenhuollosta aiheutuvasta matkasta (*terveydenhuoltomatkakorvaus*), kun terveydenhuolto järjestetään 9 b §:n mukaisesti asemamaan ulkopuolella. Korvaus maksetaan myös välttämättömistä lääkärin ja saattajan matkustamiskustannuksista.

Edustuston päälliköllä on oikeus saada korvaus turvallisuusyistä, paikallisista olosuhteista ja edustuston päällikön asemasta johtuvasta virka-auton yksityiskäytöstä aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista (*virka-autokorvaus*).

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus lähisukulaisen kuolemantapauksen johdosta tehdystä omasta ja mukana seuraavien perheenjäsenien edestakaisesta matkasta aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista (*hautajaismatkakorvaus*). Lähisukulaisella tarkoitetaan perheenjäsentä, virkamiehen ja hänen puolisonsa vanhempaa sekä virkamiehen tai hänen puolisonsa huollettavana ollutta muuta kuin 2 §:n perusteella perheenjäseneksi katsottavaa lasta. Oikeus matkakorvaukseen virkamiehen kuolemantapauksen johdosta on mukana seuranneilla perheenjäsenillä. Korvauksen saajalla on oikeus korvaukseen saman kuolemantapauksen johdosta enintään yhdestä edestakaisesta matkasta.

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus myös kotiapulaisen muuttomatkasta, kotilomamatkasta ja terveydenhuoltomatkasta. Muuttomatkakorvauksen edellytyksenä on, että kotiapulaisen palvelussuhde kestää vähintään yhdeksän kuukautta. Matkakorvausta voidaan maksaa kalenterivuoden aikana enintään yhdestä kotiapulaisesta. Muutoin kotiapulaisen matkakorvauksiin

lukien.

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus asemapaikan ulkopuolella asuvien perheenjäsenen edestakaisesta tapaamismatkasta perheenjäsenen pysyvältä asuinpaikalta virkamiehen asemapaikalle tai Helsinkiin taikka virkamiehen tai puolison matkasta asemapaikalta perheenjäsenen pysyväälle asuinpaikalle (*tapaamismatkakorvaus*) vähintään kerran kutakin täyttä vuoden ajanjaksoa kohden toimikauden alkamisesta lukien.

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus omasta ja mukana seuraavan perheenjäsenen terveydenhuollosta aiheutuvasta matkasta (*terveydenhuoltomatkakorvaus*), kun terveydenhuolto järjestetään 9 b §:n mukaisesti asemamaan ulkopuolella. Korvaus maksetaan myös välttämättömistä lääkärin ja saattajan matkustamiskustannuksista.

Edustuston päälliköllä on oikeus saada korvaus turvallisuusyistä, paikallisista olosuhteista ja edustuston päällikön asemasta johtuvasta virka-auton yksityiskäytöstä aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista (*virka-autokorvaus*). *Lisäksi edustusto voi turvallisuusyiden perusteella järjestää virkamiehille kuljetuspalvelun. Tarkemmat säännökset kuljetuspalvelun järjestämisestä annetaan ulkoasiainministeriön asetuksella.*

Virkamiehellä on oikeus saada korvaus lähisukulaisen kuolemantapauksen johdosta tehdystä omasta ja mukana seuraavien perheenjäsenien edestakaisesta matkasta aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista (*hautajaismatkakorvaus*). Lähisukulaisella tarkoitetaan perheenjäsentä, virkamiehen ja hänen puolisonsa vanhempaa sekä virkamiehen tai hänen puolisonsa huollettavana ollutta muuta kuin 2 §:n perusteella perheenjäseneksi katsottavaa lasta. Oikeus matkakorvaukseen virkamiehen kuolemantapauksen johdosta on mukana seuranneilla perheenjäsenillä. Korvauksen saajalla on oikeus korvaukseen saman kuolemantapauksen johdosta enintään yhdestä edestakaisesta matkasta.

Ulkoasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1- 6 momentissa tarkoitettujen matkojen määristä, korvattavien kustannusten määräytymisperusteista ja korvausten suuruudesta.

sovelletaan, mitä 1, 2 ja 4 momentissa säädetään.

Ulkoasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1–7 momentissa tarkoitettujen matkojen määristä, korvattavien kustannusten määräytymisperusteista ja korvausten suuruudesta.

17 §

Korvaukset virkamiehen virkavapauden aikana

Virkamiehellä on virkavapauden aikana oikeus tässä laissa säädettyihin korvauksiin vastaavilla perusteilla ja vastaavassa suhteessa kuin valtion virkaehtosopimuksessa on sovittu virkamiehelle virkavapauden aikana maksettavasta palkkauksesta. Virkamiehellä on kuitenkin oikeus saada asuntokorvaus ja koulutuskorvaus täysimääräisinä.

Virkamiehellä on oikeus tässä laissa säädettyihin korvauksiin myös siltä ajalta, jonka hän valtion virkaehtosopimuksessa sovitun äitiysvapaan palkallisena aikana on palkattomalla isyysvapaalla.

Edellä tässä pykälässä säädettyjen korvausten maksamisen edellytyksenä on, että virkamies asuu virkavapauden aikana asemapaikalla.

17 §

Korvaukset virkamiehen virkavapauden aikana

Virkamiehellä on virkavapauden aikana oikeus tässä laissa säädettyihin korvauksiin vastaavilla perusteilla ja vastaavassa suhteessa kuin valtion virkaehtosopimuksessa on sovittu virkamiehelle virkavapauden aikana maksettavasta palkkauksesta. Virkamiehellä on kuitenkin oikeus saada asuntokorvaus, koulutuskorvaus ja terveydenhuoltokorvaus täysimääräisinä.

Virkamiehellä on oikeus tässä laissa säädettyihin korvauksiin myös siltä ajalta, jonka hän valtion virkaehtosopimuksessa sovitun äitiysvapaan palkallisena aikana on palkattomalla isyysvapaalla.

Edellä tässä pykälässä säädettyjen korvausten maksamisen edellytyksenä on, että virkamies asuu virkavapauden aikana asemapaikalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .